

YÜZBAŞI SÜLEYMAN SÜRURİ (EMEKÇİL) BEY'İN BATI ANADOLU'DA KUVA-YI MİLLİYE HAREKETİNİN ORTAYA ÇIKMASINDAKİ HİZMETLERİ*

Doç. Dr. Mehmet KARAYAMAN**

Öz

I.Dünya Savaşı sonrasında Anadolu'nun işgal edilmeye başlanması, halkın silaha sarılmasına ve Kuva-yı Milliye hareketinin doğmasına neden olmuştur. Batı Anadolu'da, Yunan işgaline karşı yürütülen Kuva-yı Milliye hareketinin başarılı olması ve halktan destek görmesinde pek çok kişinin katkısı olmuştur.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Yunan işgalinin genişlediği dönemde Alaşehir, Ahmetli, Salihli, Uşak, Eskişehir, Kütahya gibi yerlerde görev yapmış, Kuva-yı Milliye hareketinin güçlenmesine, halkın işgallere karşı silahlı mücadeleye sevk edilmesine çalışmıştır. İstanbul Hükümetinin ve İtilaf Devletlerinin propagandaları nedeniyle halkın henüz silahlı mücadeleye sıcak bakmadığı bir dönemde, inisiyatif alan Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, aldığı sert tedbirler nedeniyle zaman zaman halkın şikâyetlerine maruz kalmıştır. Halktan zorla para toplaması ve topladığı paraları teslim etmemesi nedeniyle Batı Cephesindeki aktif görevine son verilen Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, 1922 yılında malulen emekli edilmiştir.

Çalışmamızda, arşiv belgeleri, hatırat, kitap ve makalelerdeki bilgiler derlenerek, Mayıs 1918-Kasım 1918 tarihleri arasında Batı Anadolu'daki Kuva-yı Milliye hareketinin ortaya çıkmasında önemli hizmetleri olan, Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin hayatı ve hizmetleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Aldığı sert tedbirler nedeniyle, zaman zaman eleştiri ve şikâyetlere maruz kalan Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin faaliyetlerinin ayrıntılı bir şekilde ortaya koyulması, hem Kuva-yı Milliye hareketinin ortaya çıkışını hem de mücadelenin hangi şartlar altında yürütüldüğünü daha iyi anlamamızı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yüzbaşı Süleyman Süruri, Kuva-yı Milliye, Alaşehir, Kütahya, Albay Bekir Sami Günsav

* Bu çalışma, tarafımızdan hazırlanan “Uşak'ta Kuva-yı Milliye” adlı kitabımızın 105-113.sayfaları arasında yer alan, “Süleyman Süruri Bey” başlıklı kısmın yeniden gözden geçirilerek genişletilmesi ile hazırlanmıştır.

** Uşak Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, UŞAK, mkarayaman@hotmail.com

THE CONTRIBUTIONS OF YÜZBAŞI SÜLEYMAN SÜRURİ (EMEKÇİL) BEY TO THE FOUNDATION OF KUVA-YI MİLLİYE MOVEMENT IN THE WESTERN ANATOLIA

Abstract

At the end of the First World War, the Allies began to occupy Anatolia and this triggered a nationalist movement. Civilians took up arms and Kuva-yı Milliye movement (Turkish National Forces) was formed. The success of Turkish National Movement against Greek occupation in the Western Anatolia caused Kuva-yı Milliye movement to receive growing support from the public and to spread country-wide.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey served in places like Alaşehir, Ahmetli, Salihli, Uşak, Eskişehir, Kütahya during when the Greek occupation was expanding. He worked for Kuva-yı Milliye movement to gain strength and motivated people to take up arms against the occupations. Due to the propagandas of the Istanbul government and the Allies, the public's support of armed struggle was not high yet, therefore Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey had to take initiative and because of the harsh measures he took, he was occasionally subjected to public's complaints. When he exacted money from people, but did not hand over this money, he was dismissed from active duty and was retired on disability in 1922.

In this study, we tried to give information on the life and works of Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, who played an important role in the emergence of Kuva-yı Milliye movement in the Western Anatolia between May 1918 and November 1918, by using archival records, memoirs, articles and other available sources. A detailed study on the life of Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, who sometimes came under criticism due to the harsh measures he took, will enable us to understand the emergence of Kuva-yı Milliye movement and the conditions of the period better.

Keywords: *Yüzbaşı Süleyman Süruri, Kuva-yı Milliye, Alaşehir, Kütahya, Albay Bekir Sami Günsav*

Giriş

30 Ekim 1918 tarihinde Mondros Mütarekesi'nin imzalanması ile birlikte, İtilaf Devletleri'nin Anadolu'yu işgal planları uygulamaya sokulmuş, Türklerin yoğun olarak yaşadığı pek çok şehir işgal edilmiştir. Türk halkı, işgallere karşı silahlı mücadeleye girişmekte tereddüt etmemiş, anlaşma hükümleri ile kendine dayatılan haksızlığı, vatan uğrunda döktüğü kanla bozmuş, düşmanı ülkesinden kovmayı başarmıştır.

İşgallere karşı yapılan protesto mitingleri ve kurulan Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri, Milli Mücadelenin ilk habercileri olmuştur. Batı Anadolu'da oluşturulan Kuva-yı Milliye birlikleri halktan aldığı destekle, Yunan ordusuna karşı silahlı mücadeleyi başlatmışlardır. İşgaller sonrasında Kuva-yı Milliye'nin ortaya çıkışı, bu süreçte etkili olan kişiler, kurumlar, toplumsal yada

mesleki gruplar incelenip, yaptıkları hizmetler yeterince ortaya konulamamıştır. Çoğu bir birinden habersiz bir şekilde ortaya çıkan ve Kuva-yı Milliye ateşini yakan, halkı silahlı mücadeleye sevk eden, mevcut durumu ve yasal zorunlulukları bir yana bırakarak inisiyatif alan pek çok kişi, tarih araştırmalarında hak ettiği yeri henüz alamamıştır. Döneme ilişkin kaynakların yetersiz ve dağınık oluşu, yapılan işlerin belirli bir merkezden, önceden yapılmış bir plan dâhilinde yürütülmeşi, Kuva-yı Milliye hareketini ve ona yön veren unsurları ortaya koymamızı güçleştirmektedir.

“*Uşak'ta Kuva-yı Milliye*” başlıklı kitabımızı hazırlarken, Uşak'ta Kuva-yı Milliye hareketinin ilk çekirdeklerini atan, halkın örgütlenmesine öncülük edenler arasında Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin de bulunduğunu fark ettik. Uşak'a ilk gelişinde kaymakam tarafından tutuklanan ve bir süre sonra serbest bırakılan, 30 Temmuz 1919 tarihinde Kuva-yı Milliye birliklerinin Uşak'a baskın yapmasında öncü rol oynayan Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey üzerine biraz araştırma yaptığımızda onun sadece Uşak'ta değil, Alaşehir, Ahmetli, Salihli, Kütahya, Eskişehir gibi yerlerde de faaliyet gösterdiğini gördük.

Milli Mücadele'nin ilk günlerinde halkın silahlı mücadele konusunda ikna edilmesi, Kuva-yı Milliye'nin güçlenmesi için atılması gereken adımlar, uygulanacak yöntemin şekli, yapılacak baskının dozu konusunda farklı yaklaşımlar görülmüştür. Bu süreçte şahsi çıkarlarını ve ihtiraslarını öne çıkararak olduğu gibi, Kuva-yı Milliyeyi bahane ederek maddi menfaat peşinde koşan, halka zulmedenler de olmuştur. İşgallere karşı oluşan Kuva-yı Milliye hareketinden düzenli orduya geçiş sürecinde bazen haklı ile haksız, iyi ile kötü, kahraman ile hain, eşkıya ile çete bir birine karışmış, belirli bir süre Kuva-yı Milliye hareketine öncülük edenlerden bazıları, yaptıkları hatalar nedeniyle bir süre sonra kendilerini sürgünde, hapiste veya dışlanmış vaziyette bulmuşlar, dünün kahramanları bugünün istenmeyen adamları olmuşlardır.

“*Teşkilat-ı Mahsusa*”nın etkili adamlarından biri olan ve inisiyatif almaktan çekinmeyen Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin gözü pek hamleleri, kararlı tutumu ve sert tedbirleri başta kumandalarından takdir görmüş ancak daha sonra sert tedbirlerin dozunu artırması, halka karşı kötü davranışları ve halktan topladığı paraları şahsi işleri için kullandığı iddiaları nedeniyle tepki çekmiş, önce Batı Anadolu Cephesinden uzaklaştırılmış, kısa süre sonra da “*malulen*” emekliye sevk edilerek, aktif askerlik yaşamı sona erdirilmiştir.

Bu çalışmamızda, arşiv belgelerinden edindiğimiz bilgileri, mevcut kitap, makale ve tezlerdeki bilgilerle destekleyerek, Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin Batı Anadolu'da Kuva-yı Milliye hareketinin ortaya çıkmasında yaptığı hizmetleri ortaya koymaya, kendisine yönelik şikâyetleri ve eleştirileri

günün koşulları altında inceleyerek, hakkında verilecek hükümlerin gerçek ve sağlam temellere dayandırılmasını sağlamaya çalıştık.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Emekçil Kimdir?

Süleyman Süruri Bey, 1886 yılında İstanbul-Kumkapı'da dünyaya gelmiştir. Babası, Koca İmamoğlu ailesinden İbrahim Bey'dir. 1 Kanunusani 1320 (14 Ocak 1905) tarihinde Harbiye Mektebine girmiş, 7 Eylül 1323 (20 Eylül 1907) tarihinde mülazım-ı evvel rütbesiyle, piyade sınıfindan mezun olmuştur¹. III.Ordunun 22.Alayına bağlı 3.Taburun 15. Bölüğüne atanmıştır. 10 Teşrinievvel 1325 (23 Ekim 1909) tarihinde I.Orduya bağlı İtfaiye Alayı 3.Tabur, 10.Bölüğüne nakledilmiştir. Kısa bir süre sonra Küçük Zabit Mektebine atanmış ve burada 1912 yılına kadar görev yapmıştır. 1911 yılında mülazım-ı sâni rütbesine atanan Süleyman Süruri Bey, Trablusgarp Savaşı sırasında, 2 Mayıs 1912 tarihinde Bingazi'deki I.Ordu'da görevlendirilmiştir. 2 Aralık 1912 tarihinde Trablusgarp'tan geri dönerek, Küçük Zabit Mektebi 2.Bölüğüne atanmıştır².

**Yüzbaşı Süleyman Süruri
(Emekçil) Bey**

(BOA., DH.EUM.SSM., 18/106.)

I.Dünya Savaşı sırasında Teşkilat-ı Mahsusa'da, Süleyman Askeri Bey'in yanında görev yapan Süleyman Süruri Bey, Irak civarında faaliyet gösteren Osmancık Gönüllü Taburunda 3.Bölük Komutanı olarak görev yapmıştır. 20 Ocak 1915 tarihinde Irak Cephesinde Kurna civarındaki muharebeler sırasında başından vurulmuş, bir süre tedavi gördükten sonra Küçük Zabit Mektebindeki görevine geri dönmüştür. 14 Aralık 1916 tarihinde yüz-

¹ 264. dönem mezunlarından olup, o yılki mezunlar arasında 14. olmuştur. Bkz. İzzettin Çalışlar, **On Yıllık Savaşın Günlüğü**, Hazırlayan: İsmet Görgülü-İzzeddin Çalışlar, İstanbul, 1997, s.245.

² **Milli Savunma Bakanlığı Arşiv Müdürlüğü**, Subay Şahsi ve Emeklilik Dosyası Kayıtları (Sicil No:323-117).

başı rütbesine yükseltilmiştir. 23 Kanunusani 1332 (5 Şubat 1917) tarihinde IV. Orduya bağlı 53.Fırkaya atanmıştır. Buradaki görevi sırasında rahatsızlanan Süleyman Süruri Bey, altı ay kadar Kolordular Ahz-ı Asker Dairesine atanarak geri hizmete alınmış, 15 Mart 1917 tarihinde de Küçük Zabit Mektebindeki görevine iade edilmiştir³.

Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasından sonra Batı Anadolu'da Yunan işgali başlamış, 15 Mayıs 1919'da Yunanlılar İzmir'i işgal etmiştir. Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, 18 Mayıs 1919 tarihinde Kasaba (Turgutlu) Ahz-ı Asker Riyasetine tayin edilmiştir⁴.

Süleyman Süruri Beyin Alaşehir'deki Faaliyetleri

Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Kasaba'daki (Turgutlu) görevine başlamak üzere Gülnihal Vapuru ile İstanbul'dan ayrılarak, 21 Mayıs 1919 tarihinde Bandırma'ya gelmiştir. Seyahati sırasında, İzmir'in işgalinden sonra dağılan askerlerin komutasını devralmak üzere 56.Tümen Komutanlığına atanan Albay Bekir Sami (Günsav) ile tanışmıştır⁵. Albay Bekir Sami Bey ona, vatanın işgalden kurtarılması için çalışacağını, gerekirse resmi görevinden ayrılarak mücadeleye devam edeceğini söylemiş ve kendisine katılmasını teklif etmiştir.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Bandırma'dan Kasaba'ya gelişi hakkında şu bilgileri vermektedir:

“Kumandan beyi (Albay Bekir Sami Bey) Bandırma'da bırakarak Manisa'ya geldiğimde, düşmanın Muradiye'den çadırlarını sökerek ileriye doğru hareket ettiği etrafa yayıldı. Kasaba'ya geldim. İki ihtiyat subayı yurt müdafaasına katılmak isteklerini belirtiyorlardı. Kasaba'nın ayan ve ileri gelenleri ile memurlar, hayatlarını korumak için Rum zenginlerine yalvarıp teminat alıyorlardı. Yurt müdafaasına katılmaya teşviklerimizi işiten ileri gelen bazıları bizlerin Kasaba'dan çıkmamızı bildirdiler; düşman da Manisa'dan hareket etmiş bulunuyordu. Akhisar'dan Salihli'ye gelen Bekir Sami Beye katılmak üzere hareket ettik”⁶.

³ Milli Savunma Bakanlığı Arşiv Müdürlüğü, Subay Şahsi ve Emeklilik Dosyası Kayıtları (Sicil No:323-117).

⁴ Milli Savunma Bakanlığı Arşiv Müdürlüğü, Subay Şahsi ve Emeklilik Dosyası Kayıtları (Sicil No:323-117).

⁵ Nurettin Gülmez, “Manisa ve İlçelerindeki Kuva-yı Milliyeciler”, **Milli Mücadele'de Manisa ve Kuva-yı Milliye Sempozyumu (6-7 Kasım 2009)**, Manisa, 2009, s.37; Recep Akıncı, **Eski Philadelphia Bugünkü Alaşehir**, İzmir, 1949, s.61.

⁶ Tülay Duran, “Akşehir-Kütahya Kuva-yı Milliyesi Hakkında Mustafa Kemal'e Gönderilen Rapor”, **Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Dün-Bugün-Yarın**, Sayı:30, Ankara, Ağustos

Kasaba'nın işgal edilmesi üzerine İstanbul Hükümeti tarafından geri çağırılan Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, İstanbul'a dönmeyerek Kuva-yı Milliye hareketine katılmaya karar vermiştir. Salihli'ye gelen Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Albay Bekir Sami Bey tarafından Alaşehir irtibat subaylığına atanmıştır⁷. Albay Bekir Sami Bey ile birlikte 29 Mayıs 1919 gecesi, saat yedide Alaşehir'e gelmiştir⁸.

Yunanlıların işgal sahasını genişletmesi Alaşehir halkının endişeye kapılmasına neden olmuş, halkın bir kısmı iç bölgelere göç etmeye başlamıştır. Şehirde kalanlar arasında Yunan ordusuna karşı silahlı mücadele verilip verilmemesi konusunda tereddütler oluşmuştur. Tereddütleri gidermek isteyen Kaymakam Bezmi Nusret (Kaygusuz) Bey, şehrin önde gelenlerini 21 Mayıs 1919'da hükümet konağında toplamış, Yunanlılara karşı silahlı direniş kararı alınmıştır.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Alaşehir'e geldiği 29 Mayıs 1919 tarihinde Ulu Camii'de bir toplantı yapmıştır. Toplantıda, önce Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey daha sonra da Askerlik Şube Reisi Muhtar Bey birer konuşma yapmıştır. Her ikisi de müdafaa ve teşkilatın genişletilmesinin gerekliliği üzerinde durmuşlardır⁹.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Alaşehir'deki durumu şu sözlerle anlatmaktadır: *“Alaşehir'e daha önceden geldiğimde tanıdığım, oranın ileri gelenlerinden Mustafa ve Akif Beylerle görüştüm. Eskiden beri aristokrat yaşamış olan bu beyler, Rumların hırs ve intikamından korktuklarından müdafaa çarelerini arıyorlardı. Kumandan beyle tanıştırdıkları zaman, silah ve para verilmek şartıyla çalışacaklarını söylediler. Kendilerine yüz silah verildi. Düşman, bu sırada kanlı bir şekilde Ödemiş'e girdi. Ödemiş jandarma kumandanı ve kaymakamının perişan bir halde Alaşehir'e iltica etmelerini gören halk, direnişten vazgeçerek bize selâm vermez oldu. Bekir Sami Bey, Eşme'ye hareket ettiler. Aralarında bir iş yapmanın mümkün olmadığını öğrendik! Üç arkadaş Alaşehir halkının aforoz ettikleri kimselerdik! Rumlar görecektir diye kimse selâm vermiyordu!”*¹⁰.

1987, s.10. Raporun başlığında geçen “Akşehir” isminin, “Alaşehir” olması muhtemeldir. Zira Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Kuva-yı Milliye hareketine Alaşehir'de katılmış, Milli Mücadele sırasında Akşehir'e hiç gitmemiştir. Raporun tamamı okunduğunda da Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin Akşehir'de yaptığı herhangi bir faaliyetten bahsedilmediği görülmektedir.

⁷ Gülmez, a.g.m., s.37; Akıncı, a.g.e., s.61.

⁸ Sıtkı Aydın, **Güneybatı Anadolu'da Kuva-yı Milliye Harekâtı**, Ankara, Vadi Yayınları, 2008, s.133.

⁹ Bezmi Nusret Kaygusuz, **Bir Roman Gibi**, İzmir, 1955, s.172.

¹⁰ Duran, a.g.m., s.10.

1 Haziran 1919 tarihinde Ödemiş'in Yunanlılar tarafından işgal edilmesi, Alaşehir halkında büyük bir moral bozukluğu ve panik yaratmıştır. Alaşehir'deki Kuvâ-yı Milliye hareketine destek olmak üzere, Uşak'ta bulunan Millî Mücahidin Kumandanı Tahsin Bey yanına aldığı kuvvetle Alaşehir'e hareket etmiş, Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey de Tahsin Beyin yerine Uşak'a gitmiştir¹¹. Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Uşak'a gelir gelmez Kuva-yı Milliye hareketini organize etmeye çalışmıştır. Uşak'ta Kuvâ-yı Milliye hareketi içerisindeki ilk örgütlenme, Selanikli Kaymakam Fuat, Binbaşı İsmail Hakkı, Sökeli Hilmi Bey tarafından kurulan ve Bacakoğlu Mustafa, Hamzaoğlu Ali, Menzil Ambar Müdürü Kolağası Şükrü, Uşak Jandarma Kumandanı Yüzbaşı İsmet, Uşak Askerlik Şube Reisi Kaymakam Vehbi Beyin oğlu Kemal Bey'in de üye olduğu Cemiyet olup, Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey'in Uşak'a gelmesiyle Cemiyetin adı, "*Müdafaa-i Hukuk Heyet-i Milliyesi*" olarak değiştirilmiş ve Karakol Cemiyeti ile bağlantısı sağlanmıştır¹².

Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey'in Uşak'a gelir gelmez halkı Kuva-yı Milliye katılmaya ve "*Milli Ordu*" adında bir birlik kurmaya çağırması, Uşak Kaymakamı Ahmet Tevfik Beyi rahatsız etmiş, Belediye Reisi ile birlikte O'nu ve arkadaşlarını İstanbul'a göndermek amacıyla tutuklatmıştır. Birkaç gün sonra Uşak Jandarma Kumandanı Yüzbaşı İsmet Bey'in yardımıyla hapisten kurtulan Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Uşak'tan ayrılmıştır¹³.

Yunan Ordusuna Karşı Silahlı Mücadelenin İlk Adımları

Alaşehir'de, Mustafa (Şahyar) Bey'in öncülüğünde 68 kişilik silahlı bir müfreze kurulmuştur. Bu müfreze Turgutlu'dan gelen bazı subaylar ile Rıza Çetin, Zühtü Akıncı, Şakir Ünal da katılmıştır¹⁴. Müfreze, 7 Haziran 1919 tarihinde Salihli'ye gelmiş, Çakallar Köyüne yerleşmiştir¹⁵. Basmacıoğlu Hacı Mustafa, Tuhafiyeci Ahmet Başak, Sazoğlu Mehmet ve Beşikçi-oğlu Hacı Mustafa'dan oluşan bir iâşe heyeti ile Yedek Subay Kazım Musa

¹¹ İlhan Tekeli- Selim İlkin, *Ege'de Sivil Direnişten Kurtuluş Savaşı'na Geçerken Uşak Heyet-i Merkeziyesi ve İbrahim (Tahtakılıç) Bey*, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1989, s. 368.

¹² Mehmet Karayaman, *Uşak'ta Kuvâ-yı Milliye*, Uşak, Uşak İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, 2009, s.11-12.

¹³ Sadiye Tutsak, "İzmir'in İşgalinden Sonra Uşak'ta Kuva-yı Milliye'nin Oluşumu", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Sayı:59, Cilt: XX, Temmuz 2004, s.560.

¹⁴ Kaygusuz, *a.g.e.*, s.172.

¹⁵ Utkan Kocatürk, *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kronolojisi (1918-1938)*, Ankara, TTK Yayınları, 1988, s.53.

da müfrezeye katılmıştır. Müfreze, daha sonra Çakallar'dan Dereköyü'ne geçmiştir.

Kuva-yı Milliye birliklerinin Ahmetli-Dereköy tarafında toplanmaya başladıklarını haber alan Yunanlılar, 12 Haziran 1919 tarihinde Albay Skandilis kumandasında mitralyözlerle takviyeli bir piyade taburu ve bir süvari bölüğünden oluşan bir kuvvetle, Dereköy ile Mersindere istikametine taarruz etmiştir¹⁶. Dereköy'ün doğusunda, Kasaba'dan gelen 68. Alayın 1. Taburu ile 59.Topçu Alayı zabitlerinin bir kısmı bulunmaktaydı. Birliğe, Celal Bey'in(Bayar) "*Süleyman Askeri Beyin yanında ve meşhur Teşkilat-ı Mahsusa'da çalışmış, gerilla savaşlarında tecrübe sahibi*"¹⁷ biri olarak tanımladığı Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey komuta etmekteydi¹⁸. Çıkan çatışmada ilk kurşunu Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey atmıştır¹⁹. Birkaç saat süren çatışmadan sonra Kuva-yı Milliye birlikleri, Çaypınar-Bozdağ istikametine çekilmek zorunda kalmış, Mevlüt adlı bir gönüllü şehit olmuştur²⁰. Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey'in idaresindeki askeri müfrezeden altı kişi esir düşmüş, bunlar daha sonra Kasaba'da Yunanlılar tarafından idam edilmiştir²¹.

Yunan ordusuyla yapılan çatışmadan sonra Alaşehir'e dönen Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Eşme'de bulunan Albay Bekir Sami Bey ile görüşerek Alaşehir, Salihli ve Kula'da Kuva-yı Milliye teşkilatının kurulup genişlemesi için, "*Mevki Kumandanı*" adı altında birer subay atanmasını önermiştir. Teklifi kabul eden Albay Bekir Sami Bey, 13 Haziran 1919'da Kula Mevki Kumandanlığına Topçu Binbaşısı Nedim'i, Salihli Mevki Kumandanlığına Yüzbaşı Rasim'i, Alaşehir Mevki Kumandanlığına da Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyi tayin etmiştir²². Albay Bekir Sami Bey, Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey'den, 100 kişilik bir kıta oluşturularak iki gün sonra Alaşehir'e gelecek nizami birliklere katılmasını ve silahsız gönüllülerin Kula Mevki Kumandanlığı emrine gönderilmesini istemiştir²³.

¹⁶ Oğuz Gülcan, **Batı Anadolu'da Kuvayi Milliyenin Oluşumu (1919-1920)**, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007, s.240-241.

¹⁷ Celal Bayar, **Ben De Yazdım**, C.3, İstanbul, 1997, s.2501.

¹⁸ Kaygusuz, **a.g.e.**, s.179.

¹⁹ Nuran Koltuk, **Batı Anadolu'da Kuva-yı Milliye'nin Askeri ve Mali Kaynakları**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010, s.21.

²⁰ Gülcan, **a.g.t.**, s.240-241.

²¹ Akıncı, **a.g.e.**, s.67-68..

²² **BOA.**, DH.KMS., 53-3/29.

²³ Hamdi Gürler, **Kurtuluş Savaşı'nda Albay Bekir Sami Günsav**, Ankara, 1994, s.113.

Alaşehir Mevki Kumandanı olarak atanan Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin ilk yaptığı iş, halkın nefretini kazanmış alan Jandarma Bölük Komutanı Yüzbaşı Cemil Beyi görevinden alarak, yerine Jandarma Üsteğmeni Tahsin Beyi vekâleten atamak olmuştur²⁴. Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, bölgedeki faaliyetleri ile ilgili olarak 17 Mart 1920'de kaleme aldığı bir yazıda, atamanın gerekçesini şu sözlerle açıklamaktadır; “*Halkın nefretini kazanmış hırsız ve rüşvet yiyen Jandarma Komutanı Kıdemli Yüzbaşı Cemil Bey vardı. Bu adam metropolite katılacak kadar alçalmış idi... Bir tezkere ile memuriyetten alarak yerine yerli bir ihtiyat subayı tayin ettim*”²⁵.

Alaşehir'de, Yunan işgaline karşı silahlı mücadele vermek amacıyla 29 Mayıs 1919 tarihindeki toplantıda oluşturulan heyet, ilk toplantısını 13 Haziran 1919 tarihinde yapmış ve “*Kuvâ-yı Milliye Heyeti*” adını almıştır. Heyet, Alaşehir, Kula, Demirci, Eşme, Uşak, Gediz, Kütahya'da bulunan müfrezelelere silah ve erzak temin etmeye çalışmıştır²⁶. Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, askeri depoda bulunan 50 silahlı efelere dağıtarak Kuva-yı Milliye hareketini güçlendirmeye çalışmıştır²⁷.

Alaşehir Kaymakamı, Askerlik Şubesi Başkanı ve şehrin ileri gelenleri ile bir toplantı yapan Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, 1897-1904 doğumluların Hükümet tarafından askere alındığını, bunların dışında kalan 1905-1908 doğumluların firari, diğer doğumluların da gönüllü adı altında silahaltına alınması gerektiğini belirtmiştir. Yardım teşkilatı ve levazım heyetleri teşkil edilerek yeşil bayrak altında gönüllü toplamaya başlamış, köylerde saklanan silahları yağma ettirerek, 43 silah ve 4 sandık cephaneyi ele geçirmiş, yardım olarak toplanan kum ve keresteleri satmış, zenginlerin listesini çıkararak askerlik çağında olanlardan, askerlik bedeli olarak 200 lira almaya başlamış, Kuva-yı Milliye aleyhinde faaliyet gösteren ve asayişi ihlal etmek suçu ile yakalanan birkaç kişiyi idam etmiş, askerden kaçan oğlunu saklayanlara ait bir-iki evi de yaktırıştır²⁸.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey tarafından 16/17 Haziran 1919'da, Eşme'de bulunan XVII. Kolordu Komutanı Bekir Sami Beye gönderilen telgrafta, Alaşehir'deki faaliyetler hakkında bilgi verilirken, dağıtılan beyannamelerle halkın göreve çağırıldığı, Mustafa (Şahyar) Beyin gönüllü toplama konusunda büyük bir özveri ile çalıştığı, hâlihazırda 6 olan er sayısının kısa sürede 50 kişiye çıkacağı, köylülere haber göndererek gönüllü-gönülsüz

²⁴ Gülcan, a.g.t., s.238.

²⁵ Gürler, a.g.e., s.114.

²⁶ Enver Behnan Şapolyo, **Kuvâ-yı Milliye Tarihi**, Ankara, 1957, s.61, 64; **TİTE Arşivi**, Katalog No: A-4, Sıra No: 713, Kutu No:94, Belge No:5.

²⁷ Şapolyo, a.g.e., s.46.

²⁸ Duran, a.g.m., s.11-12.

asker toplamaya çalışacaklarını, camide halka hitaben “*Yarı teşvik ve yarı tehdit içeren*” bir konuşma yapıldığını, yedek subayların göreve çağrıldığını, devlete ait buğday ile zahireye el konulduğunu ve bunların satılacağını belirtmiştir²⁹.

Sıtkı Aydın el çalışmasında, Süleyman Süruri Beyin Alaşehir’deki tutum ve davranışlarından övgü ile söz ederek şu yorumu yapmaktadır: “*Ulu Cami’de yaptığı toplantıda bazı doğumluların askere alınması konusunda verdiği direktif ve buna uymayanlara zorlayıcı tedbirler uygulaması, bir komutanın hiç kimseden emir almadan böyle fevkalade önemli bir kararı alması, dolayısıyla inisiyatifini tam olarak çekinmeden kullanması örnek bir harekettir. Üstelik Kuva-yı Milliye döneminde bunun ilk uygulama olması önemini daha da artırmaktadır*”³⁰.

Asabi ve titiz bir karaktere sahip olan Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin aldığı sert tedbirler, halkın tepkisini çekmiş ve şikâyetlere neden olmuştur³¹. Şikâyetler nedeniyle Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey ile Alaşehir Kaymakamı Bezmi Nusret Bey sık sık karşı karşıya gelmiştir. Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Bezmi Nusret Bey hakkında şu bilgileri vermektedir; “*Teşkilat ve milli hareket aleyhinde fiili olarak bulunanlardan birincisi kaza Kaymakamı Bezmi Nusret Bey idi. Bezmi Nusret Beyi görevinden atmak için elde kuvvet ve bölgede istek görmedim*”³².

Bezmi Nusret Bey ise Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey hakkında şu ifadelerle yer vermektedir; “*Süleyman[Süruri] Bey, cidden cesur, hamiyetli, vatansever ve fedakâr bir subaydı. Ancak, Süleyman Askeri Bey ile Teşkilat-ı Mahsusa’da uzun müddet çalışmış olduğu için o zihniyeti benimsemişti. Sağını, solunu gözetmez, ezici ve kırıcı bir karakter taşırdı. İdare edilmesi çok güç idi*”³³.

Alaşehir’de görev yaptığı süre içerisinde İtilaf Devletleri temsilcilerine karşı da sert bir tutum sergileyen Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, 18 Haziran 1919 tarihinde Kula’da bulunan XVII. Kolordu Kumandanlığına gönderdiği telgrafta, “*Fransız subayı ile Reji Müdürü Karabiber geldiler. Halkın iradesiyle tercihinin ne olduğunu tespit için anket uygulayacaklarımış. Lazım ge-*

²⁹ Muhittin Ünal, **Miralay Bekir Sami Günsav’ın Kurtuluş Savaşı Anıları**, İstanbul, 2002, s.106-107. Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin yazışmalarında, resmi evrakların muhafazasında, Alaşehir Belediye Başkanının (Galip Beyin) oğlu Sultaniye talebelerinden Muammer Yunus (Alakant) yardım etmekteydi. Bkz. **TİTE Arşivi**, Katalog No: A-4, Sıra No: 713, Kutu No:94, Belge No:5.

³⁰ Aydın el, **a.g.e.**, s.138.

³¹ Gülmez, **a.g.m.**, s.38.

³² Gürler, **a.g.e.**, s.114.

³³ Kaygusuz, **a.g.e.**, s.172, 175.

len dersi verdik. Tekrar gelecek ve bizim istediğimize göre halkın arzusunu yazacaklar”³⁴, ifadelerine yer vermiştir.

17 Haziran 1919'da Eşme'den Kula'ya geçen Albay Bekir Sami Bey, Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey'e bir telgraf çekerek, toplayabildiği kuvvetlerle 19 Haziran 1919 tarihinde Salihli'ye gelmesini istemiştir³⁵. Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Alaşehirli Mustafa Bey, Yüzbaşı Tahir ve Alaşehir ileri gelenlerinin çabasıyla 17–21 Haziran 1919 tarihleri arasında Alaşehir'den, Salihli ve Ahmetli'ye 120'ye yakın Kuvâ-yı Milliyeci sevk edilmesini sağlamıştır. Ahmetli'ye gidecek müfrezenin komutanlığına Jandarma Yüzbaşısı Mahir Bey atanmıştır³⁶.

Tümeni, İzmir'den Bursa'ya naklolan Albay Bekir Sami Beyin, 21 Haziran 1919 tarihinde Kula'dan ayrılarak Bursa'ya hareket etmesi, gönüllü toplama işini olumsuz etkilemiş, oluşan otorite boşluğunu Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey doldurmaya çalışmıştır. Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin aldığı sert tedbirler sayesinde askere almada ve iaşe temininde önemli mesafeler kat edilmiştir. Albay Bekir Sami Bey tarafından 22 Haziran 1919 tarihinde Simav'dan, Konya'daki II.Ordu Müfettişliğine yazılan telgrafta, “*Firarileri toplama, askerlik çağında olanları askere alma ve gönüllü toplama işinde en fazla başarılı olan yerin Alaşehir*”, olduğu ifade edilmiştir³⁷.

Yunan birlikleri, 23/24 Haziran 1919'da baskın tarzında bir taarruzla Ahmetli'yi işgal etmiştir. Kuvâ-yı Milliye birlikleri, 25 Haziran 1919'da Ahmetli'ye taarruz ederek, Yunanlılardan geri almıştır. Bu çatışmalardan sonra Salihli halkı kasabadan göç etmeye başlamış, Kula Mevki Kumandanı Nedim Bey de ortadan kaybolmuştur. Süvari ve piyadelerden oluşan ve komutanlığını Mustafa Beyin, kurmaylığını Rıza Beyin yaptığı bir birlik, 3 Temmuz 1919 tarihinde Salihli'ye gönderilmiştir³⁸.

Gelişmeler karşısında bölgede kumandayı ele alan Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Rasim Beyi Kula'da, Teğmen Tahsin Beyi de Eşme'de görevlendirmiştir. Afyonkarahisar'daki 23.Tümen Komutanı Ömer Lütfi Bey'den 300 silah getirmiştir. Bu sırada Çerkes Ethem dokuz arkadaşı ile birlikte Salihli'ye gelmiş ve kaçakların yakalanmasına yardım etmiştir. Çerkes Ethem'in süvarilere, Mustafa Bey'in ise piyadelere komuta etmesi kararlaştırılmıştır³⁹.

³⁴ Ünal, a.g.e., s.122.

³⁵ Gürler, a.g.e., s.138.

³⁶ Gürler, a.g.e., s.141

³⁷ Gürler, a.g.e., s..135, 141.

³⁸ Duran, a.g.m., s.11.

³⁹ Duran, a.g.m., s.11-12.

Kuva-yı Milliye Birliklerinin Uşak Baskını

Albay Bekir Sami Bey, Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyden öncelikle askerlerin iaşelerinin karşılanması istemiştir. Zira Alaşehir Askeri İaşe Komisyonu Reisi Halit Beyin, maliyeye devredilmesi gereken kumları ve keresteleri satarak Uşak'a gitmesi, iaşe temini işini sıkıntıya sokmuştur. Albay Bekir Sami Bey, Alaşehir Kaymakamına gönderdiği telgrafta bundan sonra askeri iaşenin toplanmasında Alaşehir Mevki Komutanı Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin, askerlik şubesi başkanı ve kaymakamın birlikte hareket edeceklerini bildirmiştir⁴⁰.

İaşe temininde yaşanan sıkıntı, Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyi yeni çözüm arayışlarına itmiş ve o dönemde önemli bir üretim ve ticaret merkezi konumunda olan ve henüz Kuva-yı Milliye yeterli destek vermemiş olan Uşak, dikkatini çekmiştir. Uşak'ta kurulacak aktif bir Kuva-yı Milliye teşkilatı ile iaşe sorununu çözebileceğini düşünmüştür.

Uşak'ta, Kuvâ-yı Milliye yanlılarının baskı altına alınarak bazılarının tutuklanması, Kuvâ-yı Milliye yanlılarını harekete geçirmiş, Mülazım Hilmi Bey (Sökeli Hilmi Postacı) ve arkadaşlarının yardımlarıyla, Salihli Cephesi'nden ayrılan ve Eşme'den de takviye alan bir bölük asker, 16-17 Temmuz 1919 tarihinde Uşak'a girmiştir. Birliğin başında bulunan Mülazım Hilmi Bey, Mevki Kumandanlığına atanmıştır⁴¹.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Hilmi Bey'e hitaben kaleme aldığı 18 Temmuz 1919 tarihli mektupta, şu ifadelerle yer vermiştir;

“Mülazım Hilmi Efendiye

Size elden gelen gayreti dermek için mümkün olduğu kadar çalışıyoruz. Buradaki efradın elinden toplayarak daha on tüfek gönderebildik. Silah için geriden gelecek silahları beklemek mecburiyetindeyiz. Siz mümkün olduğu kadar oradaki efeleri ve beyleri bir araya toplayarak hep beraber hareket etmelerini, katiyen birbirlerine küsmeyerek hak ve hakikatten ayrılmayarak çalışmalarını isterim. Fukara ahalinin mal ve canlarını muhafaza etmek en büyük vazifemizden, bu ciheti de efelerimize anlatırsınız, bir kimsenin burnu kanadığını istemem. Adaletle iş görülmesini arzu ediyorum”⁴².

⁴⁰ Gürler, a.g.e., s.112.

⁴¹ Tekeli-İlkin, a.g.e., s.368.

⁴² Enver Konukçu, *Alaşehir Kongresi (16-25 Ağustos 1919)*, Ankara, 2000, s.266.

Uşak'ta, Kuva-yı Milliye kuvvetlerinin yeterince etkili olamaması, şehri kontrol altına alamaması üzerine Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, daha büyük bir kuvveti Uşak'a sevk etmeye karar vermiştir. 30 Temmuz 1919 tarihinde, Tahsin Bey komutasındaki iki yüz kadar gönüllü süvariden oluşan Kuva-yı Milliye birlikleri, Eşme'den hareket ederek Uşak'a gelmiş ve şehri kontrol altına almıştır⁴³. Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Uşak baskını hakkında şu bilgileri vermektedir;

“Yiyecek ve ambarlardaki tahıl ürünleri bitmek üzere. Hükümetin, yardımı değil zararı dokunuyor. Halka yükletilmesini teklif ettim. Kula ve Salihli'den istifade edebilecek faal ve cesaretli kimse bulunamadı. Görevi biten ve emekli olan subaylardan da mevki kumandanlığı vazifelerini kimse üstlenmek istemiyordu. Gözümü gerilere çevirdim. Uşak, kızıl elmam oldu ve Uşak Jandarma Kumandanı Yüzbaşı İsmet Beyin değerli yardımcısının teşvikleriyle Eşme'de bulunan Tahsin Beye, bir müfreze göndererek Uşak'a gitmesini emrettim. 30 Temmuz 1920'de Uşak'ta doğrudan karşı koyan Kaymakam Tefik Bey, bir Türk kanı akıtmamak için affedildi ve elli lira harcırah verilerek memleketine gönderildi”⁴⁴.*

Uşak'ın Kuva-yı Milliye kuvvetleri tarafından kontrol altına alınmasından sonra, “Alaşehir ve Havalisi Mücahidin Kumandanı Süleyman Süruri” imzasıyla 5 Ağustos 1919 tarihinde İstanbul, Kütahya ve civar kazalara çekilen telgrafta şu ifadelere yer verilmiştir;

“Ayдын ve kuraatına Yunan fecai ve mezalimine karşı bütün Anadolu hal-i galeyanda, her tarafta Milli Mücahid Orduları toplanıyor. Uşak ahali-i hâmiyetmendâni dahi bu hizmet-i ulviye ve kutsiyeden gerü kalamazdı. Fakat düşman-ı din ve vatan birkaç alçak, Uşak kahramanlarının hareketine mani oluyordu. Şimdi, o alçakların nüfuzundan kurtuldu. Pür-ü şevk ve galeyan, mücahit toplayarak takım takım Alaşehir'e sevk ediliyor, oraları da Türk ve Müslüman yurdudur. Elbette sukut edemez, hemen delalet ve irşadat ile kahramanlarınızı toplayıp Milli Mücahidin ordusuna sevk müsteban olmalısınız, olmadığınız taktirde mevkiinizi ehline tevdi ediniz”⁴⁵.

⁴³ Kuva-yı Milliye kuvvetlerinin Uşak baskını ve yaptıkları faaliyetler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Karayaman, **a.g.e.**, s.14-35.

* Tarih, 30 Temmuz 1919 olmalıdır.

⁴⁴ Duran, a.g.m., s.12.

⁴⁵ BOA.DH.KMS., 53.2/62.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey tarafından, 9 Ağustos 1919'da Simav Belediye Başkanlığına çekilen telgrafta, askerlik çağında olanların askere alınması ve muayenelerinin yapılması, her köyden en az beş asker toplanması, askere alınanlara verilmek üzere halktan çamaşır, elbise ve ayakkabı toplanması, Kuvâ-yı Milliye birliklerine katılacak askerlere yarım, subaylara ise birer lira yevmiye verilmesi istenmiştir⁴⁶.

Kütahya Mutasarrıflığı'ndan Dâhiliye Nezareti'ne gönderilen 21 Ağustos 1919 tarihli yazıda, Uşak'tan Gediz'e gelen ve telgrafhaneleri işgal edip, halkı toplayarak "*Esnân erbabının celb ve muayenelerinin icrası*"nı talep eden Kuva-yı Milliye yanlısı askerlik şubesi subayları arasında, Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin de bulunduğu belirtilmiştir⁴⁷.

Hacim Muhittin Çarıklı'nın "*Vatanperver ve iyi fikirli bir zat*"⁴⁸ olarak tanımladığı Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Alaşehir Mevki Kumandanı olarak görev yaptığı sırada, 15-26 Ağustos 1919 tarihleri arasında toplanan Alaşehir Kongresine, Kasaba (Turgutlu) delegesi olarak katılmıştır⁴⁹. Kongrenin, 17 Ağustos 1919 tarihinde yapılan ikinci oturumunda söz alan Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, "*Yunanlılar bir takım fecayi yaptılar. Bunlardan bir kısmı tesbit edilmiş, raporlar alınmıştır. Hükümetin elinde vesaik yoktur. Gelen heyet-i tahkikiye tetkikat yapacak, bizden bir şey soracaktır. Buna karşı bizim göstereceğimiz delail var mıdır? Bilmiyorum efendim*", şeklinde bir konuşma yapmıştır. Oturumun sonunda, Yunanlıların yaptığı tahribatı araştırması için Alaşehir delegesi Ömer Bey ile Ödemiş delegesi Salih Vecdi Efendiden oluşan bir komisyon kurulmuştur⁵⁰.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin Eskişehir ve Kütahya'daki Faaliyetleri

Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin faaliyetleri, İstanbul Hükümetinin de dikkatini çekmiş, 3 Eylül 1919'da Aydın Valiliği tarafından Dâhiliye Nezaretine gönderilen yazıda, "*Kuvâ-yı Milliye Kumandanı unvanıyla iş görmekte olan Süleyman Süruri Beyin, siyaset-i devlete menfi ve mucib-i mesuliyet ahvalden görüldüğünden bahisle*", Harbiye Nezareti tarafından hakkında soruşturma açılmasına ilişkin emir verildiği bildirilmiştir⁵¹.

⁴⁶ Karayaman, a.g.e., s.25-26.

⁴⁷ BOA., DH.KMS, 53-3/33; BOA., DH.KMS, 53-3/29.

⁴⁸ **Balıkesir ve Alaşehir Kongreleri ve Hacim Muhittin Çarıklı'nın Kuvayı Milliye Hatıraları (1919-1920)**, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1967, s. 37.

⁴⁹ **Balıkesir ve Alaşehir...**, s.38.

⁵⁰ Konukçu, a.g.e., s.89, 91.

⁵¹ BOA., DH.KMS., 53-3/29.

Ali Fuat Paşa, Kuvâ-yı Milliye katılımı sağlamak amacıyla 14 Eylül 1919 tarihinde Eskişehir'i kuşatmıştır. Kuşatmaya katılmak üzere Uşak-Alaşehir bölgesinden de müfreze istemiş, İbrahim Bey'in (Tahtakılıç) gayretleri ile hazırlanan süvariler, Jandarma Yüzbaşı İsmet ve Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey'in komutasında Eskişehir'e gönderilmiştir. Alaşehir'den ayrılan Mevki Kumandanı Süleyman Süruri Beyin yerine, Yüzbaşı Rasim Bey atanmıştır⁵².

Mütareke Döneminde Eskişehir ve Kütahya'da bir miktar İngiliz askeri bulunmaktaydı. İngilizlerin, Kütahya'da bulunan 87.000 sandık cephaneyi İzmit'e taşıyacaklarının öğrenilmesi üzerine, cephanenin Kütahya'dan çıkarılmasını önlemek ve daha emniyetli bir yere taşınmasını sağlamak için, Kuva-yı Milliye birliklerinin Kütahya'ya bir harekât yapmasına karar verilmiştir. Ali Fuat Paşa'nın organize ettiği harekât için Uşak, Gediz, Simav, Akhisar ve Alaşehir'den gelen atlı çetecilerle, 350 kişilik bir müfreze kurulmuş, başına da Binbaşı İsmail Hakkı Bey getirilmiştir⁵³. Birlikler 21 Eylül 1919 tarihinde Kütahya'ya girmiştir.

Kuva-yı Milliye kuvvetlerinin şehre gelmesi ile işgallere karşı direniş fikri kuvvetlenmiş, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin Kütahya şubesi açılarak, başına Askerlik Şubesi Eski Başkanı Nüzhet Bey getirilmiştir⁵⁴.

Kütahya'daki Kuva-yı Milliye birliklerine komuta eden Binbaşı İsmail Hakkı Bey Uşak'a dönünce, komutayı Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey devralmıştır. Kuvâ-yı Milliye kuvvetleri Kütahya'yı ele geçirdiğinde, belediyede toplanan eşraftan bir heyet teşkil ederek, toplanacak iane ve paranın miktarı belirlenmiştir. Belirlenen paranın dışında Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Ahz-ı Askeri Şubesi Reisi Binbaşı Hüseyin Hüsnü Beyden para istemiş, istediği parayı alamayınca da emrindeki zabıt vekili Kâşif Bey vasıtasıyla Hüseyin Hüsnü Beyi dağa kaldırarak, dört-beş bin lira almıştır. Daha sonra aldığı paranın dört bin lirasını teslim eden Süleyman Beyin kalan parayı teslim etmemesi sıkıntıya neden olmuştur. Hurşit Paşa başkanlığında oluşturulan özel bir heyet, bu olayı soruşturmakla görevlendirilmiştir⁵⁵.

⁵² Tekeli-İlkin, **a.g.e.**, s.276.

⁵³ Mubahat Erdoğan, **Milli Mücadele'de Kütahya ve Çevresindeki Savaşlar**, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2006, s.38.

⁵⁴ Erdoğan, **a.g.t.**, s.39.

⁵⁵ **BOA.**, DH.KMS., 53.4/25. Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Binbaşı Hüseyin Hüsnü Beyden para alması ile ilgili olarak şu bilgileri vermektedir: "*Harp zamanında halkı kasıp kavuran Askere Alma Dairesi Başkanlarından Emekli Kıdemli Yüzbaşı Hüseyin Hüsnü Efendiden, 'Yetmiş beş bin lira zimmeti vardır', şeklindeki kanıtlanmış durumu sonucu, Kula Heyetin-*

Kütahya Mutasarrıfı tarafından Dâhiliye Nezaretine gönderilen 9 Aralık 1919 tarihli yazıda, Kuva-yı Milliye birliğinin Kütahya'ya geldikten sonra Belediyede bir heyet teşkil ederek kararlaştırılan ianenin toplanmasına başlandığı, Tavşanlı'ya giden Kuva-yı Milliye Komutanı Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin kararlaştırılan ianeden başka, Tavşanlı'da hastane ve mektep inşa ettirmek üzere kaza eşrafından on dört bin kûsur lira talep ettiği, bunun da altı bin lirasının tahsil edildiği, tahsil edilen paranın dört bin lirasının iade edildiği geri kalan iki bin liranın iade edilmediğini bildirilmiştir⁵⁶.

Ayrıca Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin yardımcılarında olan İshak Beyin, Emet Ahz-ı Askeri Şubesi Reisi Binbaşı Hüsnü Efendiden beş bin kûsur lira aldığı öğrenilmiştir. Binbaşı Hüsnü Bey, Eskişehir'de bulunan İkinci Fırka Ahz-ı Askeri Kalemine bir dilekçe göndererek, İshak Beyden şikâyetçi olmuştur. Durumu incelemek üzere bir müfettiş gönderilmiştir⁵⁷.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin, Emet Nahiyesi Eski Müdürü Naci Efendiden de yüz kûsur lira aldığı ortaya çıkmıştır. Gediz Hapishane Müdürlüğüne görevlendirilen Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey hakkında bir ihbarname düzenlenmiş, soruşturmaların neticelenmesi için Kütahya'ya mülkiye müfettişi gönderilmesi istenmiştir⁵⁸.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin topladığı paralar ve aldığı kararlar, Kütahya Askerlik Şubesi başkanlığından emekli olan ve Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin Kütahya Şubesi Başkanı olan Binbaşı Nüzhet Beyin tepkisini çekmiştir. Kütahya'da halka karşı sert politikalar izleyen Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin tavrı, yazışmalara da yansımıştır. "*Kütahya Kuvâ-yı Milli Kumandanı*" sıfatıyla, Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey tarafından 13 Ekim 1919'da Bursa'daki 56. Tümen Komutanlığına gönderilen bir telgrafta şu ifadeler yer verilmiştir;

ce dört bin beş yüz liralık miktar ilk taksit olarak alındı. Kula şube reisi beyden iki bin beş yüz lira yardım alınmıştır". Bkz. Duran, a.g.m., s.12.

⁵⁶ Tayyip Gökbilgin, **Milli Mücadele Başlarken**, Ankara, Türkiye İş Bankası Yayını, 1959-1965, II. Cilt, s.265-265. Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Binbaşı Ahmet Beyden para alması ile ilgili olarak şu bilgileri vermektedir; "*Savaşın devamı süresince asker toplayan, şube reisliğinden istifade ederek rüşvet ve zulmü ile bilinen Ahmet binbaşından yardım alınmasını emrettim. Vermemiş, zorla aldılar. Haysiyetsiz binbaşı, "Aman Harbiye Nezaretini işitmesin", diye yalvarmış. Gerektiği zaman üç taksit olarak alınmak üzere bıraktım".* Bkz. Duran, a.g.m., s.13.

⁵⁷ Gökbilgin, **a.g.e.**, II. Cilt, s.265-265.

⁵⁸ Gökbilgin, **a.g.e.**, II. Cilt, s.265-266. Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, topladığı paraları ileride kullanmak üzere jandarmaya ait bir kasada sakladığını ve daha sonra Hüseyin Sami Beyin gönderdiği bir adama teslim ettiğini belirterek, paranın kendisinde olmadığını iddia etmiştir. Bkz. Duran, a.g.m., s.13.

“Bursa’da 56. Tümen Komutanlığına,

Karayusuf Çetesinin, Karahisar ve Seyitgazi taraflarında yapmadığı fenalık kalmadı. Bugün gelen telgrafta Söğüt tarafında da aynı şeyleri yapmış. Biz, onun Ali Fuat Paşaya katıldığını duymuştuk. Oysa aleyhimize çalışıyormuş. Yakalanması gerekiyor. Oradaki kuvvetler yetersiz ise takviye gönderebiliriz.

Buradaki eşkıyanın yarattığı huzursuzluklarda, kimini kurşuna dizerek, kiminin kulağını, kiminin ayağını keserek hâkimiyeti sağladığımı arz ederim”⁵⁹.

56. Tümen Komutanı Albay Bekir Sami Bey ise Yüzbaşı Süleyman Süruri Beye gönderdiği cevapta, davranışlarını onaylamadığını şu sözlerle ifade etmiştir;

“1-Kuva-yı Milliye adı altında eşkıyalık yapan, halkı soyan münasebetsizler olacaktır. Şirvanoğlu Ahmet ve Karayusuf gibilerini kuvvetinizle imha ediniz.

2-Sert tedbirler alıyorum diye kulak kesmek, ayak kesmek gibi aleyhimizde şikâyet ve kanaatlere yol açacak tedbirlerinizi uygun bulmuyorum. Kutsal mücadelemizde çirkin izler bırakacak yollara müracaat etmeden, milli amacımıza kanunlar çerçevesinde hizmet etmeyi prensip edinmenizi ve ecnebi şikâyetlerine imkân bırakılmamasını önemle rica ederim”⁶⁰.

III. Kolordu Komutanı Ruhi Bey tarafından, Nazilli’de bulunan Heyet-i Temsiliye azasından Refet (Bele) Beye gönderilen bir yazıda, Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey ve beraberindekilerin faaliyetleri hakkında şu ifadelere yer verilmiştir; *“Kütahya’da Kuvâ-yı Milliye rüesası sıfatıyla icrayı fiil eden Süleyman, Tahsin, İshak Bey ismindeki zevat maiyetiyle beraber hiçbir Teşkilat-ı Milliye esası görmeden hodbehot efrad-ı milletten cebren seksen altı bin lira tahsil eylemişlerdir. Eşraf-ı memleket gayet cüz’i bir meblağ itası ile beraber hatta eşraf, Kuvâ-yı Milliye tarafından para tahsiline memur edilmiştir. Köylülerin bazılarında az para tahsil edilmek suretiyle, ucuzca el altından para ile buğday ticaret edilmiştir”⁶¹.*

Refet Bey, Mustafa Kemal Paşaya iki telgraf çekerek şikâyetleri iletmeye çalışmıştır. Telgrafta, hiçbir yasaya veya kurala bağlı olmaksızın halktan zorla 86.000 lira para toplandığı, birçok kişinin haksız muamelelere hatta işkenceye tabi tutularak kollarının, ayaklarının kırıldığı, bu kişilerin Kütahya

⁵⁹ Ünal, a.g.e., s.179.

⁶⁰ Ünal, a.g.e., s.180.

⁶¹ Harp Tarihi Vesikaları Dergisi, Yıl:4, Haziran 1955, Sayı:12, Vesika No:293.

Hastanesinde tedavi altına alındıkları bildirilerek, şu ifadelere yer verilmiştir; “Yunanlılar, Akhisar Cephesine taarruz ettikleri zaman İshak Bey'e cepheye hareketi, harbe iştiraki emr olunduğu halde, 25 kişilik avanesi ile harbe gitmekten imtina ve mahalli Heyet-i Milliye reisini ve daha başkalarını öldüreceğini söyleyerek sarkıntılık etmiştir”⁶².

Mustafa Kemal Paşa, olayları yakından takip etmiş ve Refet Bey'den soruşturmanın neticesi hakkında bilgi istemiştir. Refet Bey verdiği cevapta, Kütahya'da kötü muamele yapan Yüzbaşı Süleyman Süruri, ihtiyat mülazımlarından Tahsin ve İshak Bey'lerin derhal Afyonkarahisar'a getirilerek cepheye sevk edilmelerine karar verildiğini bildirmiştir⁶³.

Yunanlıların, 21 Kasım 1919'da başlayan ve Sart'ın düşmesiyle sonuçlanan taarruzlarından sonra cepheyi güçlendirmek isteyen Uşak Heyet-i Merkeziyesi, Kütahya Heyetinden Giritli Tahsin ve Yüzbaşı Süleyman Süruri Beylerin, askerleriyle beraber hemen cepheye gönderilmesini istemiştir⁶⁴.

24 Kasım 1919 tarihinde Heyet-i Merkeziye Reisi İbrahim Bey (Tahtakılıç), 23. Tümen Komutanlığına yazdığı bir yazıda, Kütahya Kuvâ-yı Milliye Kumandanı olan Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey hakkında şikâyetler olduğunu ve hakkında soruşturma açılması gerektiğini ifade ederek, onun “Müstakil idari işler başından alınarak diğer umurda istihdamını”, istemiştir⁶⁵.

Şikâyetler üzerine Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey görevinden alınmış, Giritli Tahsin Bey, Kütahya Kuvâ-yı Milliye Kumandanlığına getirilmiştir. Ancak Giritli Tahsin Beyin komutasındaki birlikler Salihli'ye gitmedikleri gibi, Kütahya heyetini zorlayarak istifa etmelerine neden olmuştur. Uşak Heyet-i Merkeziye Reisi İbrahim Bey, buna tepki göstererek emre itaat edilmesini istemiştir⁶⁶.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin Kütahya'daki faaliyetleri sırasında tepki çeken bir uygulaması da birliklerinin iaşesinin temini için resmi yollarla Kütahya Ahz-ı Asker Şubesine müracaat etmesidir. Zira Harbiye Nezareti, 22 Kasım 1919 tarihinde kolordu düzeyindeki birliklere bir yazı göndererek Kuva-yı Milliye birliklerinin iaşelerinin kolordular tarafından karşılanmasını emretmiştir. İtilaf Devletlerinin tepkisinden çekinen Harbiye Nezareti, emrin gizli tutulmasını ve açık yazışma yapılmamasını talep etmiştir. Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin, iaşe talebini açıktan yapması Ahz-ı Asker Şubesinin

⁶² Gökbilgin, a.g.e., II. Cilt, s.265-266.

⁶³ Gökbilgin, a.g.e., II. Cilt, s.266.

⁶⁴ Tekeli-İlkin, a.g.e., s.297.

⁶⁵ Tekeli-İlkin, a.g.e., s.297.

⁶⁶ Tekeli-İlkin, a.g.e., s.298.

bağlı olduğu 25.Kolordu ve İstanbul Hükümeti tarafından hoş karşılanmamıştır⁶⁷.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, 1920 yılı Mart ayı başlarında Batı Cephesi'nden ayrılmış, bir süre Yozgat'ta kahvehane işletmiştir. Kısa süre sonra İnegöl Kaymakamlığına atanmış ve İnegöl'ün Yunanlılar tarafından işgal edildiği 10 Temmuz 1921'e kadar görev yapmıştır. Daha sonra Yozgat'ta bulunan Araba Ve Hayvan Deposu Kumandanlığına ve oradan da Mersin Ambar Memurluğuna tayin edilmiştir. Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, 5 Mart 1922 tarihinde, 1 Numaralı Adana Hastanesi İnzibat Zabitliğine atanmıştır⁶⁸.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, 17 Mart 1920 tarihinde Mustafa Kemal Paşa'ya bir mektup göndererek hem yaptığı hizmetleri anlatmış hem de kendisine haksızlık yapıldığını ifade ederek, gerekirse mahkeme edilmesini talep etmiştir. Mektubunda şunları ifade etmiştir;

“Muhterem Paşa Hazretleri,

Biz Türklerin yegâne kurtuluş ümidi olan Kuva-yı Milliye'nin tarihte mühim bir faaliyeti Alaşehir ve çevresinde başlayarak, Kütahya'ya kadar genişleyen milli hareketin kurulacağı şüphesizdir.

Bu hareketin başlaması ve oluşması hakkında bu satırları tetkik buyurduğunuz dakikaya kadar yüksek şahsınıza gerçek bilgi verilmedi zannederim.

Bu noktayı iyice düşünerek kaderimin sebep olduğu bu harekâtteki icraatım ile takip ettiğim siyaset ve hedefi topluca arz ve aydınlatmaya karar verdim.

İcraatım hakkında tenkid olunabilirse de kimsede bu hakkın olamayacağını, yüksek müsaadenizle arz ve ilana kendimde hak buluyorum. Zira:

Harekâta atıldığım günden itibaren çalışmaya söz veren beyler ve efendiler surette kaçtılar, yalnız kaldım, bölgemde yardımcı bir subay bulamadım. Hasta olan aklım ve vücudumun yeterli olmadığını düşünerek iktidar ve zekâlarından, rütbe ve şöhretlerinden istifade etmek üzere müracaat etmediğim makam, rahatsız etmediğim yüksek rütbeli kalmadı! Hepsi özür dileyerek kurtuluşu-

⁶⁷ Zekeriya Türkmen, **Mütareke Döneminde Ordunun Durumu Yeniden Yapılanması (1918-1920)**, Ankara, TTK Yayını, 2001, s.223.

⁶⁸ **Milli Savunma Bakanlığı Arşiv Müdürlüğü**, Subay Şahsi ve Emeklilik Dosyası Kayıtları (Sicil No:323-117); **TİTE Arşivi**, Katalog No: A-4, Sıra No:713, Kutu No:94, Belge No: 5.

muza dua ediyorlar, katılmak için büyük para isteyenler de bulunuyordu!

Hizmet etmek isteyenler ise gayesiz, mesleksiz değersiz olanlar idi (ender vücutları yükselterek istisna ederim). Hacı diye sarığına, veli diye sakalına, güvenilir diye şöhret ve mevkiine bakarak inandığım kişilerin de haçları boynunda çıktı!!!...

Dünün meddahı bugünün hamiyetli ve dirayetlileri, kendilerinin pek çok deritte olduğum halde cesarettime hayran hayran bakarak ömrümün sağlıklı olmasına dua etmekle vatani vazifelerini yerine getirmiş olduklarını düşünüyorlardı. Bu milletin kara günlerinde tedavisine koşacak gerçek evladı azmış ki bu kadar çaba ve yalvarmalarım faydasız kalarak, bu inkılâp yükü bendeniz gibi bir acize kaldı!

Kimseden bir talimat almadım, kimse sahip olmadı, ben başkalarına sahip oldum, yalnız kaldım, çaresiz kaldım. Azmimden geri dönmedim. Yürüdüm, yoluma engel olmak isteyenleri çiğnedim, zaten felce uğramış memlekete zararlı olan hükümet makinesini kendime zararsız bir hale koydum.

Halkın huzur ve rahatını yok eden, jandarma ve adliye mikroplarını muhtelif surette tepeledim, isyancı zorbaları sindirdim.

Kabine değişip Hükümetle barıştıktan sonra, Hükümete destek olmayı vazife bildim.

Genişleyen çevrenin bozduğu maiyetimdeki asker ve subayların düzelmesine uğraştım, yalnız başıma beceremedim. Tümen Kumandanı Ömer Lütfi Beyden yardım istedim, ihmal ettiler, bunun üzerine çekildim.

Paşam, her şey olup bittikten sonra tenkid ve kritiği herkes yapar, o önemli dakikalarda harekâta niçin sahip olmadıklarını sorarım!

Aleyhimde feryat eden dün İngilizlerle beraber çalışmış, bugün Kemallerin kemaletine iltica etmiş, yarın da o günün halkına secde edecek bu rezil güruh olup, en büyük düşmanım olanlar, zavallı köylülerin de zalimidirler⁶⁹.

⁶⁹ Duran, a.g.m., s.8-9.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, bu girişiminden bir netice alamamış olmalı ki bu kez Türkiye Büyük Millet Meclisine başvurmuştur. “*Alaşehir, Kütahya ve Havalisi Sâbık Kuvâ-yı Milliye Kumandanı*” unvanını kullanarak gönderdiği dilekçede, kendisi hakkında şu bilgiler vermektedir;

“*Büyük Millet Meclisi Riyaset-i Celilesine Maruzdur:*

Ey muhterem milletvekilleri! Vicdanlarınıza hitap ediyorum. Hayatım, bir memleketin bir ateşinden diğerine koşmakla geçmiştir. Hiçbir kimsenin emri altında olmayarak sırf kanaatim, memleketime saf bir kalple merbutiyetim, sevgiyle Sivas Kongresinin teyid-i kuvvetine, hükümet-i milliyemizin tesisine, ortaya başımı koymak suretiyle çalıştım. Bu husustaki faaliyetimi bizzat gören muhterem mebus beylerden birçokları pek güzel bilirler. Mntıkamda menafî-i milliyeyi temin yolunda Allah'ın yardımıyla mazhar olduğum muvaffakiyet ve halkın, bilhassa biçare köylü sınıfının kalbinde ihraz ettiğim mevki benzenize en büyük mükâfattır.

Hiçbir kimse benzenize bundan daha büyük bir mükâfat veremez. Fakat öküz çobanlıklarında, ambar memurluklarında süründürülmek nefsimde kıran geliyor. Asker olmakla beraber, hep istiklal safahatı içinde hayatım benzenizde ordu için esasa müteallik olan disiplin ruhunu haleldar etmiştir. Yüzbaşı rütbemle orduya müfit bir uzvu olamayacağımı anlıyorum. Şimdi ifa etmekte olduğum vazifeleri de benden iyi yapabilecek pek çok sınıf-ı harp harici arkadaşlarım bulunduğunu biliyorum. Binaenaleyh memleketin gören, düşünen ve yapan dimağı olan meclis-i âli-i milliden bendelerinin arz ettiğim halime kabiliyet ve istidadıma münasip idari vazifelerde istihdamımı ve böyle bir vazife bulunmadığı veya bendelerine layık görülmediği takdirde, hastalar ağalığından ibaret olan hizmet-i askeriyemden dahi istifamın kabulü suretiyle, ruhi işkenmeden tahlisimi istida veistirham eylerim ferman.

Alaşehir, Kütahya ve Havalisi Sabık Kuva-yı Milliye Kumandanı

Adana Menzil Hastahanesi İnzibat Zabiti

*Müstaîfî Yüzbaşı Süleyman Süruri*⁷⁰.

Sağlık sorunları nedeniyle 10 Aralık 1922 tarihinde de malulen emekli edilen Süleyman Süruri Bey, 5.Dereceden Mecidi Nişanı ve İstiklal Madalyası ile ödüllendirilmiştir⁷¹.

⁷⁰ TİTE Arşivi, Katalog: A-4, Sıra No:713, Kutu No:94, Belge No: 5.

Cumhuriyet Döneminde Süleyman Süruri Beyle ilgili ulaşabildiğimiz tek bilgi, onun 4 Nisan 1946 tarihinde “*Halkevi Bürosundan Süleyman Süruri*” imzasıyla Biriktirme Sandığı Başkanlığına gönderdiği ve 160 lira borç verilmesini talep eden dilekçesidir⁷².

Sonuç

Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin, Milli Mücadele sırasında Alaşehir’de başlayan ve Kütahya’da sonra eren hizmetleri, Batı Anadolu’da Kuva-yı Milliye hareketinin oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Halkın, henüz yaklaşan işgallerin önemini ve doğuracağı sonuçları kavrayamadığı, İstanbul Hükümetinin, İtilaf Devletlerinin ve onların işbirlikçileri olan Rumların olumsuz propagandaları nedeniyle silahlı direniş fikrine sıcak bakmadığı, yaşadığı yerden göç etmek veya Yunan idaresini kabul etmek dışında bir şikkın varlığına kanaat getiremediği bir dönemde, halka Kuva-yı Milliyeyi anlatmak, destek vermesini sağlamak hiçte kolay bir iş değildir. Halkın kararsızlığını yok etmek, İstanbul Hükümeti veya İtilaf Devletleri ile işbirliği yapanların propagandalarını etkisiz kılmak için bazen sert kararlar almak, zor kullanmak gerekmiştir. Başarının ancak halkın Kuva-yı Milliyeye inanması ve içten destek vermesi ile gerçekleşebileceğini bilen başta Mustafa Kemal Paşa olmak üzere Milli Mücadelenin önder kadroları, halka yönelik adımlar atarken adaletten, kanundan, nizamdan ayrılmamaya çalışmış, kanun dışı, keyfi uygulamalara sürekli karşı çıkmış, Milli Mücadeleye olan inancı zedeleyecek uygulamalara izin vermemeye çalışmıştır.

I.Dünya Savaşı sırasında Teşkilat-ı Mahsusa’da görev yapan, başından aldığı kurşun yarası nedeniyle cephe gerisinde ve pasif görevlerde istihdam edilen Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, Karakol Cemiyetinin gayretleri ile Batı Anadolu’da başlayan Kuya-yı Milliye hareketi içerisinde aktif olarak görev almış, asayiş ve düzenin sağlanmasında, iaşe ve gönüllü toplanmasında, Yunan ordusuna karşı silahlı mücadelenin yürütülmesinde önemli hizmetleri olmuştur. Görevi sırasında, “belki de başına aldığı yaradan dolayı”, asabi, sinirli ve kontrolsüz davranışlar sergileyen, sert tedbirler almaktan çekinmeyen Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyin tavırları, görev yaptığı bölgelerdeki halkın ve Kuva-yı Milliye önderlerinin tepkisini çekmiş, sık sık şikâyetlerin gündeme gelmesine neden olmuştur.

Yüzbaşı Süleyman Süruri Beye yönelik en ağır itham ise kanunsuz bir şekilde halktan, yörenin önde gelen zenginlerinden para toplayarak, bunları

⁷¹ Milli Savunma Bakanlığı Arşiv Müdürlüğü, Subay Şahsi ve Emeklilik Dosyası Kayıtları (Sicil No:323-117); TİTE Arşivi, Katalog: A-4, Sıra No:713, Kutu No:94, Belge No: 5.

⁷² BCA., 490.01/87.329.4.

şahsi çıkarları için harcamak, yetkili makamlara teslim etmemek olmuştur. Yüzbaşı Süleyman Süruri Bey, bahsi geçen paraları aldığını, bu sırada kanun dışı yöntemleri de kullandığını ifade etmekte, topladığı paraları şahsi için değil, ileride zor günlerde harcanmak üzere jandarma kasasında veya emin birilerinin yanında tuttuğunu, niyetinin paralara el koymak olmadığını belirtmektedir. Toplanan paralarla teslim edilen paralar arasındaki farktan ise hiç bahsetmemektedir⁷³. Böyle bir tutumun Kuva-yı Milliye'ye zarar vereceğini, halkın güvenini zedeleyeceğini düşünen Mustafa Kemal Paşa, Yüzbaşı Süleyman Süruri Beyi Batı Cephesinden uzaklaştırılarak pasif bir göreve atanmasını sağlamıştır.

Ülkenin çok zor bir dönemden geçtiği yıllarda, hızlı ve etkili karar almanın zorunlu olduğu durumlarda, olağan kanunlarla ve kurumlarla iş yapmak mümkün değildir. Ancak bu nazik dönemde bile kanundan, adaletten sapmamak, suçluyu suçsuzu ayırmak, en önemlisi de halkın parasını veya silahını kazanmadan önce Kuva-yı Milliye davasına kalbî desteğini kazanmanın önemini bilen komutanlar ve liderler sayesinde Milli Mücadele başarılı olmuş, halkın desteğini alabilmiştir. Bu çizgiden ayrılanlar, mücadelenin dışında tutulabildiği için halkta adalet ve hukuk duygusu yerleşmiş, bu da Milli Mücadelenin kazanılmasında en önemli itici güç olmuştur.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

BCA., 490.01/87.329.4.

BOA., DH.EUM.SSM., 18/106.

BOA. DH.KMS., 53.2/62.

BOA., DH.KMS, 53-3/29.

BOA., DH.KMS, 53-3/33;

BOA., DH.KMS., 53.4/25.

BOA., DH.KMS., 53-3/29.

Milli Savunma Bakanlığı Arşiv Müdürlüğü, Subay Şahsi ve Emeklilik Dosyası Kayıtları (Sicil No:323-117).

TİTE Arşivi, Katalog No: A-4, Sıra No: 713, Kutu No:94, Belge No:5.

Kitap, Tez ve Makaleler

AKINCI, Recep, **Eski Philadelphia Bugünkü Alaşehir**, İzmir, 1949.

⁷³ Duran, *a.g.m.*, s.13.

- AYDINEL, Sıtkı, **Güneybatı Anadolu'da Kuva-yı Milliye Harekâtı**, Ankara, Vadi Yayınları, 2008.
- Balıkesir ve Alaşehir Kongreleri ve Hacim Muhittin Çarıklı'nın Kuvayi Milliye Hatıraları (1919-1920)**, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1967.
- BAYAR, Celal, **Ben De Yazdım**, C.3, İstanbul, 1997.
- ÇALIŞLAR, İzzettin, **On Yıllık Savaşın Günlüğü**, Hazırlayan: İsmet Görgülü-İzzeddin Çalışlar, İstanbul, 1997.
- DURAN, Tülay, "Akşehir-Kütahya Kuva-yı Milliyesi Hakkında Mustafa Kemal'e Gönderilen Rapor", **Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Dün-Bugün-Yarın**, Sayı:30, Ankara, Ağustos 1987.
- ERDOĞAN, Mubahat, **Milli Mücadele'de Kütahya ve Çevresindeki Savaşlar**, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2006.
- GÖKBİLGİN, Tayyip, **Milli Mücadele Başlarken**, Ankara, Türkiye İş Bankası Yayını, 1959-1965, II. Cilt.
- GÜLCAN, Oğuz, **Batı Anadolu'da Kuvayi Milliye'nin Oluşumu (1919-1920)**, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.
- GÜLMEZ, Nurettin, "Manisa ve İlçelerindeki Kuva-yı Milliyeciler", **Milli Mücadele'de Manisa ve Kuva-yı Milliye Sempozyumu (6-7 Kasım 2009)**, Manisa, 2009.
- GÜRLER, Hamdi, **Kurtuluş Savaşı'nda Albay Bekir Sami Günsav**, Ankara, 1994.
- Harp Tarihi Vesikaları Dergisi**, Yıl:4, Haziran 1955, Sayı:12, Vesika No:293.
- KARAYAMAN, Mehmet, **Uşak'ta Kuvâ-yı Milliye**, Uşak, Uşak İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, 2009.
- KAYGUSUZ, Bezmi Nusret, **Bir Roman Gibi**, İzmir, 1955.
- KOCATÜRK, Utkan, **Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kronolojisi (1918-1938)**, Ankara, TTK Yayınları, 1988.
- KOLTUK, Nuran, **Batı Anadolu'da Kuva-yı Milliye'nin Askeri ve Mali Kaynakları**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.
- KONUĞU, Enver, **Alaşehir Kongresi (16-25 Ağustos 1919)**, Ankara, 2000.
- ŞAPOLYO, Enver Behnan, **Kuvâ-yı Milliye Tarihi**, Ankara, 1957.

TEKELİ, İlhan-İLKİN, Selim, **Ege'de Sivil Direnişten Kurtuluş Savaşı'na Geçerken Uşak Heyet-i Merkeziyesi ve İbrahim (Tahtakılıç) Bey**, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1989.

TUTSAK, Sadiye, "*İzmir'in İşgalinden Sonra Uşak'ta Kuva-yı Milliye'nin Oluşumu*", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, Sayı:59, Cilt: XX, Temmuz 2004, s.560.

TÜRKMEN, Zekeriya, **Mütareke Döneminde Ordunun Durumu Yeniden Yapılanması (1918-1920)**, Ankara, TTK Yayını, 2001.

ÜNAL, Muhittin, **Miralay Bekir Sami Günsav'ın Kurtuluş Savaşı Anıları**, İstanbul, 2002.

